

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติหมวด 5 เกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ตามวาระหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 14) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2542, หน้า 18)

ปัญหาการจัดการเรียนรู้มีอยู่หลายปัญหา เช่น ปัญหาที่เกิดจากนักเรียน ประกอบด้วย ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ได้แก่ ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนหรือรายวิชาต่างๆ ความรับผิดชอบ วินัยในการเรียน รูปแบบการเรียน ความถนัด ตลอดจนทักษะใน การทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้สอน เช่น ความพร้อมในการสอน ความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา เทคนิคการสอน ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการสอน

การทดลองใช้นวัตกรรมหรือรูปแบบการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น ดังนั้นเพื่อการแก้ปัญหา ครูจำเป็นต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ซึ่งมีองค์ประกอบคือจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ความสำเร็จในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ จึงขึ้นอยู่กับ “ความสอดคล้อง” (Congruence) ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่จะต้องช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกัน สามารถทำงานอย่างสอดคล้องกันอย่างมีเป้าหมาย เพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา โดยเฉพาะการทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2555, หน้า 3-5)

ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้และมีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองหรือได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ ด้านพฤติกรรมและด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการจัดการเรียนรู้ นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นครูที่ดีจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ด้านภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ (อนันตดา ชาวนา, 2556, หน้า 4-5) ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ นิตยา พรหมพินิจ (2558, หน้า 2) ที่ว่า ครูเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญยิ่งในการที่จะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์และทักษะที่จำเป็น ภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้ประกอบวิชาชีพครู คือ การสอน โดยปกติการสอนเป็นกระบวนการที่ผสมผสานระหว่าง “ศาสตร์และศิลป์” ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบทางจิตพิสัย (Subjective Factors) และบางส่วนต้องอาศัยข้อมูลทางวัตถุพิสัย (Objective Data) (ยนต์ ชุ่มจิต, 2553, หน้า 2)

ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นการพัฒนาครูให้สร้างองค์ความรู้ขึ้นเอง ครูต้องคิดและสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นในโรงเรียนและในชุมชน ครูต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งมีความสามารถด้านการวิจัย บทบาทสำคัญของครูในการทำกิจกรรมทางการศึกษา นอกจากจะทำตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ยังต้องคิดและทำขึ้นเองภายในโรงเรียนและท้องถิ่นของตนเอง ทั้งหลักสูตรการสอนและกิจกรรมของโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ครูจึงจำเป็นต้องปรับตัว พัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าของตนเอง (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2549, หน้า 5-6) สอดคล้องกับฐิติมา ไชยมหา (2550, หน้า 32) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ครูจะต้องมีภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ เพราะครูที่มีภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ จะปฏิบัติงานให้สอดคล้อง

กับบทบาทและตำแหน่งหน้าที่การงานของตนและจะต้องมีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลง ครูต้องเป็นผู้บริหารชั้นเรียนด้วยประสบการณ์อันชำนาญ ซึ่งจะส่งผลให้ ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาวิชาชีพให้เป็น ที่ยอมรับและเป็นครูผู้นำแห่งการเรียนรู้

จะเห็นได้ว่าปัญหาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ของนักเรียนมีแนวโน้มลดต่ำลง ส่วนหนึ่งเกิดจากคุณภาพของครูที่ไม่มี ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาตนเองและโรงเรียน เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ทางด้านวิชาการ (จารุภัทร บุญส่ง, 2556, หน้า 5) หากมีการพัฒนาตัวบ่งชี้ ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านการเรียน การสอนก็จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ รวมทั้งงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการจัดการ เรียนรู้ของครูมีน้อย และยังไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน จึงอาจทำให้การปฏิรูปการศึกษาเกิด ปัญหาได้

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้ดำเนินการจัด การเรียนรู้ จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการ เรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 กับข้อมูล เชิงประจักษ์ ผลการวิจัยสามารถนำมาใช้เพื่อบ่งชี้และพัฒนาแนวทางในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

คำถามของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งคำถามวิจัย ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์ หรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของคุณในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของคุณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานของการวิจัย

โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของคุณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ความสำคัญของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของคุณในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงงาน ด้านการจัดการเรียนรู้ของคุณให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปสร้างเครื่องมือวัดและเกณฑ์การตรวจสอบภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของคุณ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของคุณในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของคุณ แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ความสามารถในการสอน มี 6 องค์ประกอบย่อย 2) องค์ประกอบด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนา

หลักสูตร มี 3 องค์ประกอบย่อย 3) องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล
 มี 3 องค์ประกอบย่อย 4) องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู
 มี 3 องค์ประกอบย่อยและ 5) องค์ประกอบด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง
 มี 3 องค์ประกอบย่อย

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามระยะเวลา
 การดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูใน
 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดย
 การเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้เชิงสมมติฐาน
 ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากร เป็นหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการและครูในโรงเรียน
 สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2,604 คน
 (กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22, 2560, ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง เป็น หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการและครูในโรงเรียน
 สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 531 คน
 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ
 การจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
 ประกอบด้วย

3.1 องค์ประกอบด้านความรู้ความสามารถในการสอน ประกอบด้วย
 6 องค์ประกอบย่อย คือ

- 3.1.1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3.1.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนที่หลากหลาย
- 3.1.3 การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลาย
- 3.1.4 การบริหารจัดการชั้นเรียน
- 3.1.5 การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชาที่สอน

3.1.6 การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

3.2 องค์ประกอบด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนา
หลักสูตร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ

3.2.1 การวิเคราะห์หลักสูตร

3.2.2 การนำหลักสูตรไปใช้

3.2.3 การประเมินผลหลักสูตร

3.3 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 3
องค์ประกอบย่อย คือ

3.3.1 การออกแบบการวัดและประเมินผลครอบคลุมทุกด้าน

3.3.2 การสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและ

ประเมินผล

3.3.3 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

3.4 องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ประกอบด้วย 3
องค์ประกอบย่อย คือ

3.4.1 การเป็นครูผู้นำพัฒนาเพื่อนครู

3.4.2 การมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง

3.4.3 การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

3.5 องค์ประกอบด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง
ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ

3.5.1 การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น

3.5.2 การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

3.5.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา
ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนักวิชาการต่างๆ ดังนี้

1. องค์ประกอบหลัก ใช้แนวคิดของ อภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 84);
เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 39-41); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน (2553, หน้า 50); อภาร์ตัน ราชพัฒน์ (2554, หน้า 20); จิตติมา ไชยมหา

(2556, หน้า 17); จารุภัทร บุญส่ง (2556, หน้า 172–174); รัชฎาพร พิมพิชัย (2556, หน้า 200); รังสรรค์ สุทาร์มย์ (2556, หน้า 16); อนันตดา ชาวนา (2556, หน้า 15–16); ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 11) และ Krug (1992 อ้างถึงใน ศิริพร กุลสานต์, 2557, หน้า 48 – 49) มี 5 องค์ประกอบ คือ

- 1.1 องค์ประกอบด้านความรู้ความสามารถในการสอน
- 1.2 องค์ประกอบด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนา

หลักสูตร

- 1.3 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล
- 1.4 องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู
- 1.5 องค์ประกอบด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง

2. องค์ประกอบย่อย ด้านความรู้ความสามารถในการสอน ใช้แนวคิดของ อารมณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 84); อภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554, 20); ลลิตีมา ไชยมหา (2556, หน้า 17); รัชฎาพร พิมพิชัย (2556, หน้า 200) และ รังสรรค์ สุทาร์มย์ (2556, หน้า 16) มี 6 องค์ประกอบ คือ

- 2.1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนที่หลากหลาย
- 2.3 การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลาย
- 2.4 การบริหารจัดการชั้นเรียน
- 2.5 การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชาที่สอน
- 2.6 การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

3. องค์ประกอบย่อย ด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนา หลักสูตรใช้แนวคิดของ ลลิตีมา ไชยมหา (2556, หน้า 17); จารุภัทร บุญส่ง (2556, หน้า 172–174); รัชฎาพร พิมพิชัย (2556, หน้า 200); ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 11) และ Krug (1992 อ้างถึงใน ศิริพร กุลสานต์, 2557, หน้า 48 – 49) มี 3 องค์ประกอบ คือ

- 3.1 การวิเคราะห์หลักสูตร
- 3.2 การนำหลักสูตรไปใช้
- 3.3 การประเมินผลหลักสูตร

4. องค์ประกอบย่อย ด้านการวัดและประเมินผลใช้แนวคิดของ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 42); ลีติมา ไชยมหา (2556, หน้า 17); รัชฎาพร พิมพิชัย (2556, หน้า 200); อนันตดา ชาวนา (2556, หน้า 15-16) และ Kung (1992 อ้างถึงใน ศิริพร กุลสานต์, 2557, หน้า 48-49) มี 3 องค์ประกอบ คือ

- 4.1 การออกแบบการวัดและประเมินผลครอบคลุมทุกด้าน
- 4.2 การสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล
- 4.3 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

5. องค์ประกอบย่อย ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ใช้แนวคิดของ อาภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 20); ลีติมา ไชยมหา (2556, หน้า 17); รั้งสรรค์ สุทาร์มย์ (2556, หน้า 16) และ อนันตดา ชาวนา (2556, หน้า 15-16) มี 3 องค์ประกอบ คือ

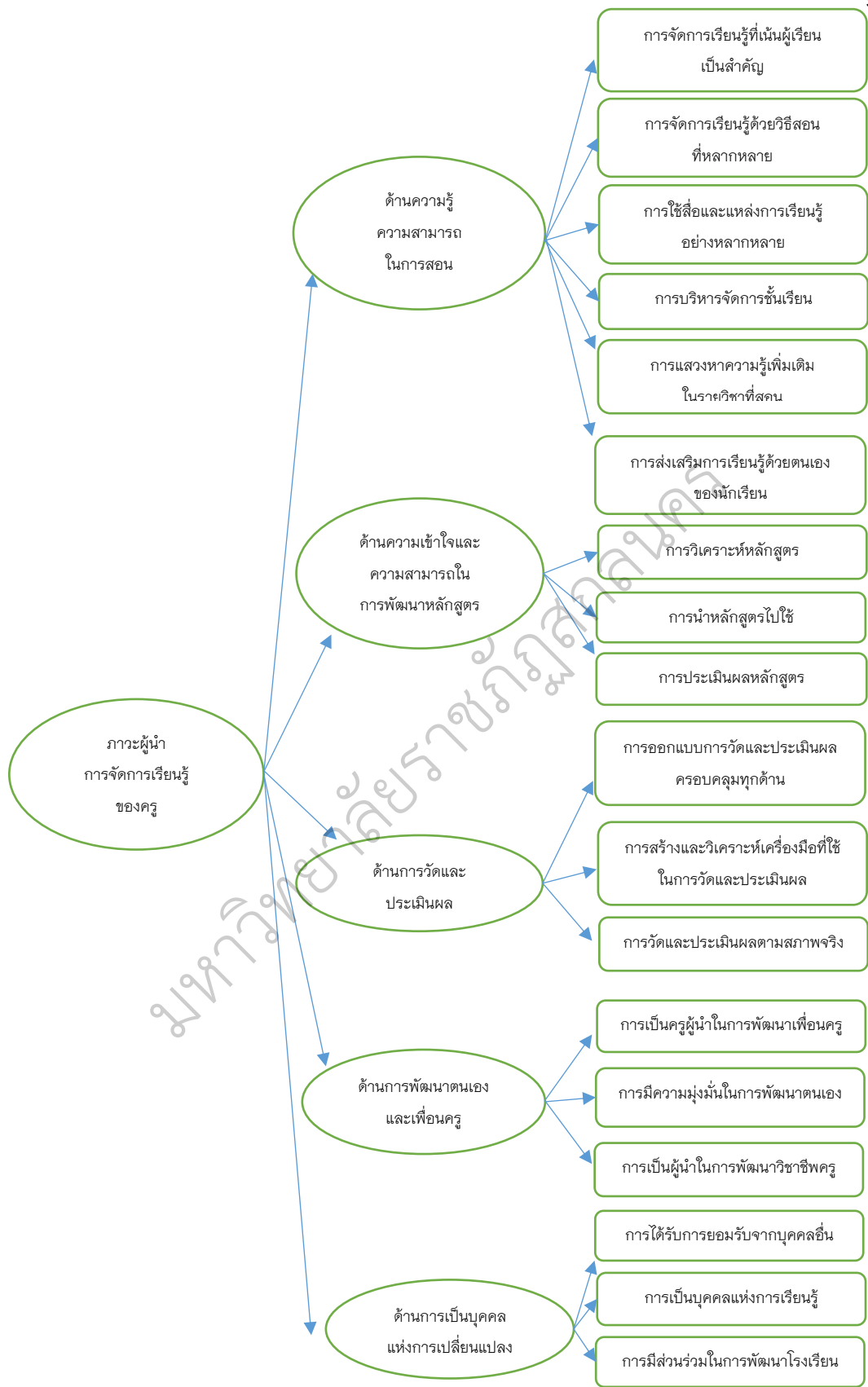
- 5.1 การเป็นครูผู้นำพัฒนาเพื่อนครู
- 5.2 การมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง
- 5.3 การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

6. องค์ประกอบย่อย ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง ใช้แนวคิดของ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 39-41); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 50); อาภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 20); รั้งสรรค์ สุทาร์มย์ (2556, หน้า 16) และ ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 11) มี 3 องค์ประกอบ คือ

- 6.1 การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น
- 6.2 การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 6.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

จากองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู ที่ได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง การที่ครูแสดงพฤติกรรมเด่นชัดเป็นผู้นำเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายและเป็นแบบอย่างให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งเพื่อนครูและคนในชุมชนยอมรับและยกย่อง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

1.1 ด้านความรู้ความสามารถในการสอน หมายถึง การที่ครูแสดงพฤติกรรมด้านการมีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายรวมทั้งการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชาการที่สอนอยู่เสมอ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนและจัดบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเรียนรู้

1.2 ด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การที่ครูแสดงพฤติกรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร สามารถวิเคราะห์หลักสูตรและประเมินผลหลักสูตร รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร

1.3 ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง การที่ครูแสดงพฤติกรรมการมีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผล สามารถออกแบบการวัดและประเมินผลครอบคลุมผลการเรียนรู้ทุกด้าน สร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้วัดผลด้วยวิธีการที่ถูกต้อง จัดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีรูปแบบวิธีการที่ชัดเจน และนำผลการวัดและประเมินผลมาใช้เพื่อหาแนวทางปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป

1.4 ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู หมายถึง การที่ครูแสดงพฤติกรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ตระหนักและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู และเพื่อนร่วมอาชีพ

1.5 ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การที่ครูแสดงพฤติกรรมการมีความสนใจในสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ต่างๆ สามารถปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ไปสู่ความสำเร็จ

2. ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่นำมาวัดหรือชี้ให้เห็นถึงภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู

3. การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง กระบวนการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ในรูปของโมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง รูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักองค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ควบคุม สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครพนมและจังหวัดมุกดาหาร

6. หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ หมายถึง รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการหรือหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ในปีการศึกษา 2560

7. ครู หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ในปีการศึกษา 2560